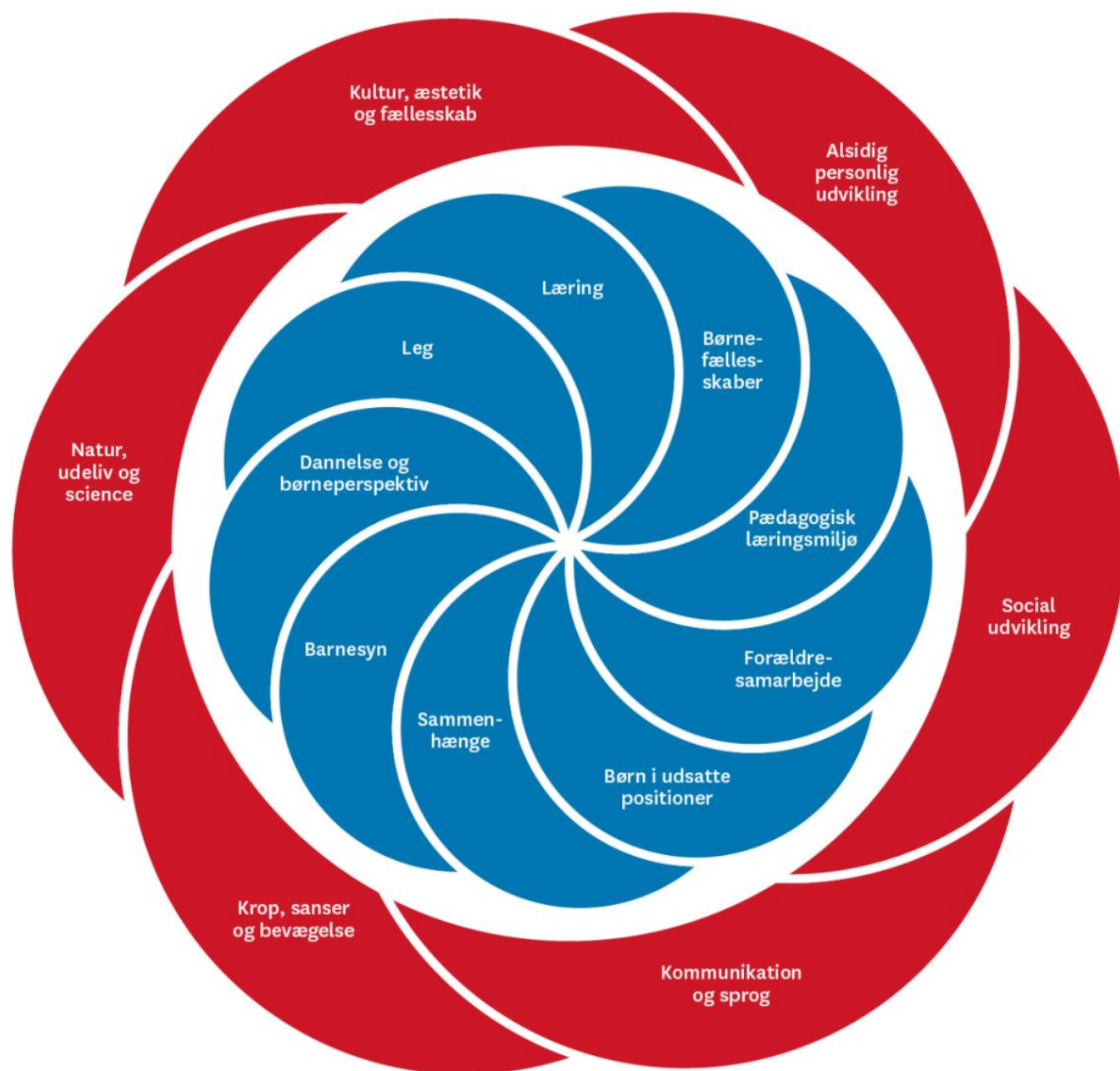

Pædagogisk Læreplan

for daginstitutionen

"Børnehuset Mariehønen"

Indhold

Indledning.....	3
Vejledning til udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	4
Praktiske oplysninger.....	5
Det pædagogiske grundlag.....	9
Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	10
Pædagogisk læringsmiljø.....	13
Samarbejde med forældre om børns læring	14
Børn i udsatte positioner	15
Sammenhæng til børnehaveklassen (kun gældende for kommende skolestartere)	16
De seks læreplanstemaer og 12 læringsmål.....	17
Alsidig personlig udvikling	18
Social udvikling	20
Kommunikation og sprog.....	21
Krop, sanser og bevægelse.....	23
Natur, udeliv og science	25
Kultur, æstetik og fællesskab.....	27
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	28
Inddragelse af lokalsamfundet (udarbejdes områdevis)	28
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø (udarbejdes af den enkelte daginstitution)	29
Værktøjskasse	30

Figur 1 Læreplansblomsten *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold*. (Børne- og socialministeriet, 2018)

Egedal Kommunes skabelon for den pædagogiske læreplan er udarbejdet på baggrund af:

- *Bekendtgørelse af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge, LBK nr. 176 af 25/02/2019*
- *Bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer, BEK nr 968 af 28/06/2018*
- *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold (Børne- og socialministeriet, 2018)*
- *Skabelon til pædagogisk læreplan (Børne- og socialministeriet og Danmark Evalueringsinstitut, 2019)*

Indledning

Alle dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv, efter dagtilbudslovens § 7.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen for det pædagogiske arbejde, og den er et redskab til at skabe en fælles retning for det pædagogiske arbejde og samtidig sikre, at der arbejdes bevidst med pædagogik hele dagen i alle dagtilbud. Den pædagogiske læreplan er dynamisk og bruges til udvikling af pædagogisk praksis.

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag, læreplanstemaerne og læringsmål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Det pædagogiske grundlag består af ni elementer:

- *Barnesyn*
- *Dannelse og børneperspektiv*
- *Leg*
- *Læring*
- *Børnefællesskaber*
- *Pædagogisk læringsmiljø*
- *Forældresamarbejde*
- *Børn i udsatte positioner*
- *Sammenhæng til børnehaveklassen*

Nogle elementer, eksempelvis barnesyn, skal altid være til stede, mens andre elementer, som eksempelvis sammenhæng til børnehaveklassen, kan være mere til stede i nogle sammenhæng end andre.

Der er seks læreplanstemaer:

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop sanser og bevægelse
5. Natur udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

Læreplanstemaerne afspejler den brede læringsforståelse, som er i dagtilbuddene.

Der er fastsat to læringsmål for hvert læreplanstema. Disse udtrykker sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring, samtidig med at der sættes en fælles retning for det pædagogiske arbejde.

Den pædagogiske læreplan indeholder pædagogiske refleksioner og retningsgivende eksempler på, hvordan dagtilbuddene arbejder med at fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vejledning til udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Organiseringen af arbejdet med den pædagogiske læreplan

Planlægning af det pædagogiske arbejde tager afsæt i dagtilbudslovens § 8-10. Alle daginstitutioner og dagplejen skal udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan for hele børnegruppen i alderen 0-2 år og for børnegruppen i alderen fra 3 år og frem til skolestart. Hvis børnene er organiseret i andre aldersgrupper, udarbejdes den pædagogiske læreplan på baggrund af denne organisering. Den pædagogiske læreplan skal evalueres mindst hvert andet år.

Udfyldelse af læreplansskabelonen

Denne pædagogiske læreplan er delt i to.

I første del beskrives det *pædagogiske grundlag*. Her beskrives med korte pædagogiske refleksioner, hvordan det enkelte dagtilbudsområde arbejder med det pædagogiske grundlag, og hvordan de enkelte elementer omsættes i området. Denne del af den pædagogiske læreplan udarbejdes i området.

Den anden del af den pædagogiske læreplan fokuserer på *de seks læreplanstemaer og de 12 læringsmål*, og den tager afsæt i

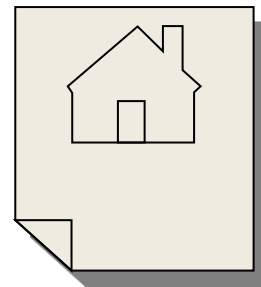
det pædagogiske grundlag. Det skal fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, inden for og på tværs af de seks pædagogiske læreplanstemaer, og det skal fremgå, hvordan det understøtter læringsmålene. Til dette kan der eksempelvis anvendes praksisfortællinger som pædagogisk redskab. Anden del af den pædagogiske læreplan udarbejdes i den enkelte daginstitution.

Herudover beskrives til sidst i den pædagogiske læreplan, hvordan der arbejdes med inddragelse af lokalsamfundet og børnemiljøet.

Nationale krav til den pædagogiske læreplan

Det gælder for både det pædagogiske grundlag og læreplanstemaerne samt de 12 læringsmål, at indholdet er nationalt fastsat og beskrevet i *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold* (Børne- og Socialministeriet 2018) og i *Bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold og i seks læreplanstemaer* (2018).

Du kan finde relevante links i værktøjskassen på side 20.

Praktiske oplysninger

Børnehuset Mariehønen er en integreret daginstitution med børn i alderen 0 – 6 år. Vi er et dejligt børnehus fuld af liv med børn der leger og lærer. Vi holder til i en gammel landsbyskole i Ledøje i smukke naturomgivelser, som vi benytter daglig, når de forskellige børnegrupper på skift tager ud for at udforske naturen.

Vi er normeret til 24 vuggestuebørn og 44 børnehavebørn fordelt på 2 vuggestuegrupper med 12 børn i hver samt 2 basisgrupper i børnehaven.

I Mariehønen er vi 12 medarbejdere og husets ledelse består af 1 pædagogisk leder.

Mariehønen har frokostordning. Vi får mad leveret fra Fru Hansens kælder, hvilket bliver tilberedt og anrettet indbydende af husets køkkenansvarlige.

- *Adresse: Ledøje Sdr. Gade 7, 2765 Smørum*
- *Åbningstider:*
  - Mandag – Torsdag kl. 6.45-17.15*
  - Fredag - kl. 6.45 – 16.15*

Mariehønen's pædagogiske ståsted

Vi ved, at vi som fagprofessionelle er ansvarlige for den gode og udviklingsstøttende relation, og vi ved, at alle børn er naturligt nysgerrige og de lærer gennem positive relationer til os og børnefællesskabet. Vores udgangspunkt er, at barnets handling altid er meningsfuld for barnet. Ved en eventuel uhensigtsmæssig handling, er det vores opgave at opklare hvad motivet bag er, samt guide barnet til andre og mere hensigtsmæssige handlemuligheder.

Vi arbejder hver dag med at skabe optimale læringsmiljøer der tager udgangspunkt i barnets og gruppens behov, samt ud fra hvilke færdigheder barnet og gruppen har brug for at få understøttet og styrket.

Ovenstående pædagogiske tilgang og menneskesyn sikrer vi ved at arbejde ud fra de 8 samspilstemaer i ICDP, som samtidig sikrer en konstant refleksion over egen praksis.

I Mariehønen organiserer vi os, således at børnenes behov kan imødekommes. Det ved vi gøres bedst i mindre grupper sammen med én voksen. Herved kan vi være mere nærværende med børnene.

Vi er optaget af at understøtte barnets spor, med blik på at børn er aktive deltagere i læringsmiljøet. Vi har fokus på barnets egen aktive læreproces. Det skal være meningsfuldt for barnet at deltage; alle børn har brug for at opleve sig som betydningsfulde bidragsydere til et fællesskab. Dette understøtter vi bl.a. ved at guide børnene til at hjælpe venner som en del af pædagogikken i garderoben, eller ved at børnene hjælper med at dække bord, henter de mindre børns madkasse etc.

I Mariehønen vil vi være rollemodeller for det inkluderende børnesyn. Hver dag bestræber vi os derfor på at se og høre det enkelte barn, at tage det enkelte barns perspektiver alvorligt og hele tiden bevare nysgerrigheden på hvad barnet viser os – både med sine ord, følelser og handlinger.

Børnefællesskabet rummer rigtig mange ressourcer, og vi er optaget af, at børn lærer at se, lytte og forstå hinandens forskelligheder. Det er vores opgave at guide børnene og hjælpe med at være opmærksomme på hinanden. Herved styrkes oplevelsen af at være tilknyttet et værdifuldt fællesskab.

Det er ligeledes vores opgave at have et særligt fokus på, om et barn måtte befinde sig i periferien af et fællesskab eller sågar i en udsat position. Når det er tilfældet, vil vi kigge på hvordan vi evt. kan skabe nye fællesskaber for barnet med udgangspunkt i interesser, legerelationer, særlige kompetencer etc. Den inkluderende tilgang har nemlig fokus på, at det snarere er fællesskabet frem for den enkelte, som har ansvaret for, at der ikke er nogen som befinder sig i en udsat position.

Forældresamarbejde

Vi betragter forældre som de vigtigste samarbejdspartnere. Gennem det ligeværdige og tillidsfulde samarbejde, kan vi mødes om det vi alle er allermest optaget af, nemlig barnets trivsel, udvikling og læring.

Vores udgangspunkt er, at forældrene har et forhåndskendskab til deres børn, som vi ikke har. Vi har derimod en viden om hvordan vi, sammen med børnene, kan understøtte deres trivsel, læring, dannelse og udvikling. Dette er tilsammen essensen af hvad vores samarbejde skal dreje sig om.

Et godt samarbejde forudsætter tillid og åben dialog.

Tilliden skaber vi ved at være tilgængelige og lyttende når forældre henvender sig; at tage forældres oplevelser og eventuelle bekymringer alvorligt samtidig med, at vi kan

sætte perspektiv på ved vores kendskab til barnets trivsel i vuggestuen/børnehaven samt viden om de børnefællesskaber barnet indgår i.

Vi værdsætter og prioriterer så vidt muligt det daglige uformelle møde i garderoben eller på legepladsen (lige nu sat på pause pga. corona). Her lægges fundamentet for den gode relation og barnets oplevelse af, at der er samstemthed mellem barnets vigtige arenaer, hjemmet og dagtilbuddet.

Derudover har vi traditioner i Mariehønen, som forældre er en stor del af. Vi ønsker at være kendt for, at forældre får lyst til at bidrage til at skabe et levende og inkluderende hus, hvor alle føler sig velkommen, og hvor der er et kendskab til hinanden på tværs af huset således at børnenes relationer i Mariehønen kan udvides og styrkes.

Overgangen mellem vuggestue og børnehave

I Mariehønen har vi netop optimeret vores måde at arbejde med overgangen mellem vuggestue og børnehave. Vi har udarbejdet en forældrehenvendt pjece, som beskriver forløbet. På den måde ved alle parter hvad der forventes og hvad skiftet indebærer.

For os er det vigtigt at starten i børnehaven bliver lige så god, som starten i vuggestuen. Vi ønsker, at barnet på forhånd skal have en relation til de nye voksne og kommende venner på stuen, samt have et kendskab til de nye rutiner de skal være en del af. Det sikrer vi ved, at de kommende børnehavebørn sammen med tryk voksen fra vuggestuen, går ned i børnehaven min. en formiddag om ugen. Her deltager de i samling og aktiviteter sammen med den gruppe de skal starte i. Hvis barnet føler sig tryk ved det, er det også velkommen til at spise frokost sammen med børnehaven.

En måned inden start i børnehaven, indkaldes forældre til overgangsmøde. Her vil der være en personale fra både vuggestuen og børnehaven. Formålet er at vuggestuen og forældre fortæller om barnets trivsel og hvordan der med fordel kan støttes i forskellige situationer, som kan opleves som svære for barnet.

Derudover arbejder Område Smørum med overgangen mellem skole og dagtilbud (se under Inddragelse af lokalsamfundet).

Refleksioner over arbejdet med Mariehønen's pædagogiske læreplan

Undervejs er vi blevet opmærksomme på, at vi generelt skal have et større blik for at se og dokumentere de spontant opståede læringsanledninger, som finder sted hele tiden i samværet med børnene. Derudover vil vi gerne kaste lys på de daglige situationer hvor vi lykkes med at følge børnenes spor. Det vil styrke og udvikle vores

egen praksis og øge forekomsten af disse læringsanledninger samt bekræfte os i, at vi gør det – lige nu dog uden at have den store bevidsthed om det.

Vi er desuden blevet opmærksomme på, at legen skal have større plads i vores metablik på egen praksis. Nok særligt leg mellem børn og voksne, da der heri er en indbygget mulighed for styrke relationer og fællesskaber blandt børn. Vi skal kigge på hvornår vi i legen skal gå foran, ved siden af eller bagved, og kunne veksle mellem det i en leg.

Sidst men ikke mindst, skal vi arbejde med at få etaleret en evalueringskultur. Herved kan vi se, om den intenderede læring rent faktisk sker, om vi får justeret efter hvad børnene er optaget af, om vi får overset nogle af læreplanstemaerne for meget, om vi får inkluderet alle børn i fællesskaber etc.

OBS: Alle børn, som er nævnt i praksisbeskrivelserne fra side 16, er anonymiseret.

Det pædagogiske grundlag

Det pædagogiske grundlag består af ni forskellige elementer, som danner grundlaget for, hvordan der arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle vores dagtilbud.

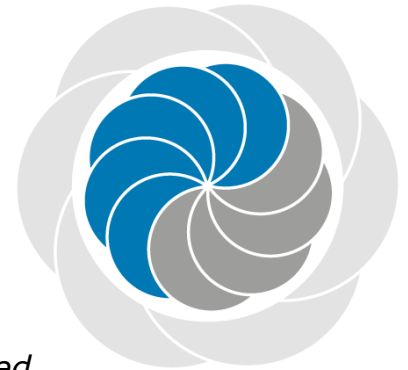
Først beskrives elementerne børnesyn, dannelse og børneperspektiv leg, læring og børnefællesskaber, dernæst beskrives det pædagogiske læringsmiljø og til sidst beskrives arbejdet med forældresamarbejde, børn i udsatte positioner og sammenhængen til børnehaveklassen.

Det pædagogiske grundlag beskrives områdevis.

Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan elementerne omsættes og kommer til udtryk i praksis.

Elementerne kan beskrives samlet eller hver for sig.

Barnesyn

I Område Smørum opfatter vi det enkelte barn som unikt med egne følelser, holdninger og drømme for fremtiden. Det betyder, at det enkelte barn skal involveres og have indflydelse på egen situation. Det er væsentligt at vide, at kun i relationer med andre og i tilknytning til andre kan barnet vokse og lære.

Det at være barn har en værdi i sig selv, og i børnelivet skal der være plads, tid og ro til at være barn. Udgangspunktet er, at alle børn trives og udvikler sig, når de har passende udfordringer, ser mening og oplever anerkendelse og social samhørighed i forpligtende, rummelige og givende fællesskaber.

Vi møder hver dag barnet med nærhed ved at have øjenkontakt, være tilgængelig i børnehøjde og være opmærksom på barnets behov. Ligeledes bruger vi vores krop til at yde både fysisk og psykisk omsorg, så barnet mærker nærhed og tryghed.

Børn har som udgangspunkt altid positive intentioner. Vi er undersøgende og nysgerrige i forhold til barnets intentioner og behov og betragter altid barnet ud fra et ressourceorienteret perspektiv.

Vi arbejder også med børnesynet i den børneinitierede leg, hvor vi som fagprofessionelle hjælper og guider børnene med at sætte ord på egne og andre børns intentioner i en empatisk og positiv tone.

Dannelse og børneperspektiv

Børn skal føle sig set og forstået og opleve at have en demokratisk stemme. Børn skal være aktive medskabere af deres egen læring og udvikling inden for rammer, som de voksne har ansvaret for. Der skal lyttes til børnenes oplevelse af, hvordan det er at være i dagtilbud. Hvordan er deres oplevelse af, om de mestrer, kan finde mening og hører til? Børns oplevelse af indflydelse er en tidlig del af deres dannelsesproces og af udviklingen af demokratisk forståelse.

I Område Smørum understøtter vi børnenes mestring af eget liv ved aktivt at arbejde med hverdagslivets læring og udviklingen af barnets selvstændighed. Vi arbejder målrettet med de pædagogiske rutiner, såsom måltidet og påklædning, da disse gentagelser og rutiner er umiddelbart meningsskabende for børnene og genkendelige fra deres andre livssammenhænge. Genkendeligheden og gentagelsen i rutinerne

skaber forudsigelighed, som på sigt skaber handlingsrum, som børnene selvstændigt kan navigere i. Børnene ved, hvad der forventes af dem, og de kan derfor agere selvstændigt heri.

Det er blandt andet gennem de pædagogiske rutiner, at vi sikrer børnenes medbestemmelse. Når børnene ved, hvad der skal ske og kan forudsige de handlinger, som rutinerne påkalder, kan de bidrage. Her anser vi, i fuld overensstemmelse med vores børnesyn, børnenes bidrag som vigtige og væsentlige elementer i vores pædagogiske arbejde og fællesskab.

Endvidere arbejder vi f.eks. med dannelse og børneperspektivet til samling, hvor vi i vores planlægning og praksis sørger for plads til at der arbejdes systematisk med at inddrage børnenes perspektiver og dannelse. Vi er lyttende, understøttende og giver børnene tid til refleksion.

Ligeledes arbejder vi med børnenes mestring og ret til medbestemmelse ved at understøtte børnenes sproglige og følelsesmæssige udvikling, så deres evne til at handle og tænke selvstændigt erfares og udvides.

Leg

Børns leg er grundlæggende for deres sociale og personlige læring og udvikling, og legen har en værdi i sig selv. Leg betyder både børns spontane leg på deres helt egne præmisser, og den leg, der igangsættes, rammesættes og eventuelt understøttes af de voksne omkring børnene.

I Område Smørum anser vi legen som grundlæggende for understøttelsen af børnenes sociale og personlige udvikling. Det er i legen, at børnene afprøver sig selv, skaber nære relationer til andre børn og venskaber opstår. Legen har derfor en helt særlig værdi, og det kan være svært at blive en del af børnefællesskabet, hvis man ikke kan indgå i legen.

Vores praksis tager derfor udgangspunkt i en balance mellem den børneinitierede og den voksenorganiserede leg. Vi balancerer mellem de to gennem vores børnesyn og børneperspektiv, der tager udgangspunkt i den enkeltes forudsætninger, og det, at vi positionerer os efter barnet eller børnegruppens behov. Det gør vi ved at de voksne er bevidste om at justere sig i forhold til børnenes læring og kan både gå foran, ved siden af eller bagved. Har vi f.eks. et barn, som vi oplever ikke er en del af fællesskabet hjælper vi barnet ind i legen og giver barnet støtte og strategier til, hvordan det kommer ind i fællesskabet.

Ligeledes er vi opmærksomme på, at den fysiske indretning, både ude og inde, er en facilitator for børnenes leg, fællesskab og fordybelse. Vi arbejder derfor meget målrettet med det fysiske rum, så der skabes plads til både spontan og organiseret leg.

Læring

Læring er en livslang proces, hvor barnet tilegner sig kundskaber og færdigheder. Motivation og passende udfordringer har betydning for at lære og udvikle sig – både som individ og som del af et fællesskab. Børn har brug for voksne, der sætter rammer, guider og vil noget med dem, men de har også brug for plads til at være sig selv og til at gøre deres egne erfaringer.

Børn lærer ved at udforske deres omverden med krop og sanser, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer og ved selv at undres og stille spørgsmål. Børn lærer også ved at eksperimentere, prøve sig frem, fejle, gøre opdagelser og finde løsninger. Børn lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale interaktioner med de andre børn og de voksne i dagtilbuddet.

I Område Smørum er relationerne mellem børn og voksne af stor betydning for den læring barnet tilegner sig. Vi lærer sammen og den fælles læring skaber fælles erindring. At øve sig er en del af læreprocessen og den voksne understøtter barnets refleksion over egen læring samt guider, vejleder og støtter barnet ud fra individuelle behov.

Vi arbejder med relationsdannelse mellem børn og voksne, hvor ICDP er et redskab til at øge kvaliteten af samspelet og relationen mellem børn og voksne. Vi som fagprofessionelle følger barnets initiativ og supplerer til en meningsskabende dialog, leg og hverdag.

I Område Smørum arbejdes ud fra en bevidsthed om, at der er læring i alt. Barnet inddrages i de daglige rutiner - eks. måltid og garderobe. Den fagprofessionelle er ansvarlig for at skabe et læringsmiljø som fremmer denne læring – både den intenderede læring, men også læringen om den positive og udviklingsstøttende relation.

Der skabes inspirerende læringsmiljøer, der understøtter barnets egen nysgerrighed og undersøgende tilgang. Vi følger børnenes spor og bygger videre på dette. F.eks. før en tur er børnene blevet forberedt på at de skal ud at kigge på fugle, undervejs ændres fokus, fordi børnene begynder at lege fangeleg, hvorefter det oprindelige fokus genoptages.

Børnefællesskaber

Fællesskaber udgøres af dem vi er, og det vi laver sammen. Alle børn i Område Smørum skal føle sig som en værdsat og meningsfuld deltager i et fællesskab, og fællesskaberne skal have noget at byde på for alle børn. Leg, læring, udvikling og dannelse sker i børnefællesskaber, som de voksne sætter rammerne for.

I Område Smørum arbejder vi f.eks. med fokus på børnefællesskaber ved at give mulighed for at børnene i dagtilbuddene kan skabe relationer på tværs af grupper, alder, køn og kultur. Vores opgave er, at børnene får mulighed for at opleve nye sider hos hinanden og dermed danne nye fællesskaber og relationer, hvor barnet kan

udvikle sig.

Det er de fagprofessionelles ansvar at understøtte børnenes mentaliseringsevne ved at facilitere positivt samspil i børnegruppen, som skal skabe grobund for gensidige og jævnbyrdige relationer mellem børnene. Det gør vi bl.a. ved at hjælpe børnene med, at afkode de andre børns følelser, altså - hvordan reagerer andre på min handling?. Det gør vi ved, at give børnene redskaber til, at mestre dette. F.eks. at barnet lærer at sige fra på en god måde, hvis dets grænse bliver overtrådt. Vi sætter ord på børnenes følelser f.eks. når Grethe slår Victor i hovedet med en traktor, så gør det ondt på Victor og han bliver ked af det.

Pædagogisk læringsmiljø

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan I hele dagen arbejder med at skabe et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Tag udgangspunkt i følgende situationer:

- leg
- planlagte vokseninitierede aktiviteter
- spontane aktiviteter
- børneinitierede aktiviteter
- daglige rutiner

Det pædagogiske læringsmiljø skal tage afsæt i det pædagogiske grundlags øvrige elementer.

I Område Smørum skal det pædagogiske læringsmiljø blandt andet give barnet mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige og udviklende lege og bruge både de følelsesmæssige, sociale og kognitive kompetencer.

I Område Smørum er det pædagogiske læringsmiljø til stede hele dagen fra modtagelsen om morgenen til de sene eftermiddagstimer. Det betyder, at det pædagogiske læringsmiljø i forbindelse med både børnenes leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter og daglige rutiner som f.eks. bleskift, frokost, oprydning, når børnene tager tøjet på og af i garderoben mv., skal give børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Dette gøres bl.a. ved at vi arbejder med voksenorden, så alle voksne er klar over hvilken rolle de har i forhold til den enkelte situation og børnene. Endvidere arbejder vi med dynamiske læringsmiljøer, hvorfor vi altid tilpasser hverdagen efter den aktuelle børnegruppe og deres behov. Vores læringsmiljøer bærer derfor præg af foranderlighed og fleksibilitet i overensstemmelse med vores børnesyn og børneperspektiv.

Samarbejde med forældre om børns læring

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan der samarbejdes med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring:

I område Smørum lægger vi vægt på den daglige kontakt med forældrene og vi synliggør og informerer forældre om barnets hverdag i det daglige møde og på Family.

Vi anser forældrene som de vigtigste personer i barnets liv og som afgørende ressourcer i samarbejdet om barnets trivsel, udvikling, dannelse og læring. Vi har derfor et stort fokus på at skabe et frugtbart samarbejde mellem de fagprofessionelle og forældre - både gennem samskabelse, forventningsafstemning og samtaler; men som en af de væsentligste elementer vægter vi i særlig grad den daglige, nære kommunikation med forældrene. Her gives der mulighed for, at forældrene kan bidrage ind i det daglige samarbejde med vigtige perspektiver og viden om barnet. Dette gør vi, fordi vores og forældrenes fælles tilgang og samarbejde om barnet, bedst understøtter barnets trivsel og udvikling. Vi anser derfor det uformelle møde i hverdagen, som stedet hvor tilliden, relationen og det gode samarbejde udspringer.

Formelt rammesættes forældresamarbejdet gennem rundvisninger, forældresamtaler i form af opstartssamtaler, trivselssamtaler og overleveringssamtaler. Ved behov kan der aftales statussamtaler eller samtaler i forbindelse med konsultativt forum. I det formelle møde er det, det pædagogiske personale eller den pædagogiske leder, der kontakter forældrene med henblik på at aftale mødet.

Endvidere er alle forældre til enhver tid velkomne til at kontakte det pædagogiske personale til en uformel snak/samtale. Ligeledes afholdes der i alle afdelinger f.eks. forældrearbejdsdage, sommer- og eller julefester, samt andre lokale arrangementer hvor forældrene er med i planlægningen og inviteres indenfor. Alle huse har forældreråd som orienteres om pædagogiske tiltag, de kommer med ideer og spørger ind til den pædagogiske praksis. Det giver gode diskussioner og refleksioner i forældrerådet omkring børnenes hverdag.

Børn i udsatte positioner

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan der skabes et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes:

I Område Smørum har alle børn krav på at være en betydningsfuld del af fællesskabet. De fagprofessionelle har et ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle deltager i fællesskabet. Børn kan være i udsatte positioner af mange årsager. Nogle årsager kan være af permanent karakter, f.eks. fysisk- eller psykisk funktionsnedsættelse. Andre årsager kan knyttets an til nogle specielle her og nu forhold, som f.eks. sorg over et dødsfald eller en skilsmisse i familien. Man kan være udsat i en midlertidig periode, hvis man er ny i gruppen, eller hvis man føler sig ensom. Der er mange årsager, på mange niveauer og karakterer.

Vi arbejder hele tiden med at vurdere det pædagogiske læringsmiljø, og forholde os til det med vores faglige indsigt. Hvilke børn er her? Hvad er rammen og skal den ændres? Hvilken position skal den voksne indtage? Hvor er der særligt brug for guidning og støtte?.

Vi arbejder ud fra den tanke, at et godt personligt og fagligt kendskab til de enkelte børns ressourcer og deres sårbarheder, giver en optimal mulighed for at inddrage dem i fællesskabet og vores pædagogiske læringsmiljøer. Det kan være, at et barn kræver en særlig forberedelse på, hvad der kommer til at ske, eller det kan være at en given aktiviteten kræver, at der skal være en voksen tæt på. Eller måske skal det nye barn på stuen støttes i sine legerelationer i form af en særlig aftale om leg i køkkenkrogen med et andet barn.

En del af vores læringsmiljøer er hverdagens faste rutiner, så som samlineng, frokost, garderoben osv. I forhold til disse rutiner og faste overgange, arbejder vi med nogle faste aftaler, som vi oplever, at den aktuelle børnegruppe profiterer af. I de faste aftaler, er de voksne helt klar over deres placering og hvilken støtte der er i fokus. Det kan bestå i faste pladser ved frokosten, hvor børnene er strategisk placeret, eller aftaler om hvor mange børn, og hvilke børn, der må være i garderoben, så det ikke bliver for hektisk.

Vi arbejder med børn i udsatte positioner ved at tilrettelægge aktiviteter med børnene i mindre grupper. Børnegrupperne sammensættes ud fra pædagogiske overvejelser, hvor der tages højde for at børnene har mulighed for at få forskellige kompetencer i spil og lære af hinanden.

De pædagogiske læringsmiljøer, skal altid tage udgangspunkt i den aktuelle børnegruppe, og netop derfor er det et krav til det pædagogiske personale, at de konstant er opdateret på gruppen og de enkelte børn, så der formår at skabe

konstruktive ændringer. Denne opdatering, kræver en stor grad af team- og forældresamarbejde.

Vi samarbejder med forældre og fagpersoner i forvaltningen omkring børnene, når vi vurderer der skal ekstra støtte til. Endvidere arbejder vi med handleplaner, der laves i samarbejde med forældrene, hvor der beskrives hvilke eller hvilken udfordring børnene skal øve sig på med hjælp fra de voksne.

Sammenhæng til børnehaveklassen (kun gældende for kommende skolestartere)

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan det pædagogiske læringsmiljø tilrettelægges for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen og mini SFO:

Sammenhæng i børnenes liv betyder, at skolen bygger videre på et tydeligt børneperspektiv, der tager over, hvor dagtilbuddet slipper. I område Smørum vil vi i børnenes sidste år i dagtilbud etablere pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter børnenes sociale kompetencer og færdigheder som vedholdenhed og fordybelse. Derved forberedes de på at møde nye sociale og faglige sammenhænge med tro på egne evner, nysgerrighed og gå-på-mod.

Storbørnsgrupperne arbejder alle med aktiviteter, der er målrettet børnenes udviklingstrin og formålet med de pædagogiske læringsmiljøer og aktiviteter er, at børnene bliver mere bevidste om egne ressourcer, bliver livsduelige og vedholdende samt selvhjulpne. Storbørnsgruppernes pædagogiske læringsmiljøer etableres på baggrund af dagtilbuddets helhedsorienterede børnesyn og har fokus på barnets sproglige, sociale, personlige og motoriske kompetencer. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud tilbyder også børnene mulighed for at udvikle faglige færdigheder i form af leg med bogstaver, tal, mønstre, former m.v.

I løbet af foråret vil der komme SFO personale på besøg i husene og storegrupperne tager på besøg i skolen.

De seks læreplanstemaer og 12 læringsmål

Det skal fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, inden for og på tværs af de seks pædagogiske læreplanstemaer:

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop, sanser og bevægelse
5. Natur, udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

Der er fastsat to pædagogiske mål for hvert læreplanstema. Målene udtrykker sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Denne del udarbejdes af den enkelte daginstitution.

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn, social og kulturel baggrund.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

- Beskriv hvordan temaet alsidig personlig udvikling omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet alsidig personlig udvikling ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for alsidig personlig udvikling.

Vuggestue: Tur ud af huset

En voksen og tre drenge.

Jeg er på tur med tre af de store drenge fra vuggestuen. Drengene plukker mælkebøtter og deler ud til hinanden, de kigger på heste og hestemøg, og møder en traktor. På vej tilbage, sækker en af drengene bagud. De to andre drenge er et stykke foran, jeg placerer mig i midten af drengen der er sakket bagud og de to andre drenge. Jeg vender mig og kalder "Kom Victor, vi mangler dig". Victor sætter sig ned. Jeg kalder på de to forreste drenge og beder dem vente, da de mangler Victor. Jeg vender mig og går mod Victor, som har rejst sig igen, men står stille. Jeg kalder hans navn og går frem mod de andre. Da jeg kigger tilbage efter Victor, har han sat sig ned og taget sine sko af. Jeg siger til de to drenge, at de skal vente fordi jeg skal hjælpe Victor. Da jeg når Victor, sætter jeg mig ned og benævner, at han har taget sine sko af. Jeg børster hans fødder og giver ham sko på. Han iagttager mig tavst. Jeg rejser mig og siger til ham "Kom så Victor, vi skal hjem til vuggestuen og spise dejlig frokost". Han rækker hånden ud mod mig og jeg hjælper ham op. Vi går sammen hen til dem som venter.

Børnehavn: Frokost

En voksen, fire drenge og tre piger i alderen 3-4 år sidder og spiser frokost. Den ene af pigerne (Viola) kommunikerer med sit kropssprog – gestik og mimik. Hun har et talesprog, som bruges i leg. Viola peger på det hun gerne vil have, hun vil ikke selv hælde op ej heller gøre det sammen med en voksen. Hun prøver ikke selv at smøre brødet, selvom jeg putter smørklat på. Viola sidder ved siden af en anden pige, som gerne vil hjælpe hende. Jeg forsøger at skabe tryghed og tillid ved bordet ved at italesætte, at ”det man ikke kan lige nu, kan man øve sig på at lære” og ”spilder man, tørrer vi det bare op” og ”vi prøver, og får hjælp til det vi ikke kan”.

Jeg spørger hende hver dag til frokost, oftest bare med gestik og mimik for at det ikke skal fylde og udstille hende.

Jeg starter med at smøre Viola´s mad, og sidekammerat eller jeg skænker vand. Efter en uges tid vil hun gerne være med til at holde kniven sammen med mig når maden skal smøres. Viola begynder så småt at deltage i bevægelsen til hun til sidst bliver klar til at jeg slipper. At skænke vandet selv, er hun stadig ikke klar til, hvilket hun viser ved at tage hænderne ned under bordet. Med samme fremgangsmåde som beskrevet ift. at smøre selv, får Viola overvundet barrieren.

Vi skal have nye pladser og Viola får en ny sidekammerat som ikke har for vane at hjælpe hende under frokost. Efter det, sørger Viola selv for at smøre sin mad og hælde vand op, og hun bruger sit sprog.

I de to ovenstående praksisbeskrivelser understøttes børnenes egne potentialer ved at der vises tillid til deres handlinger. Den grundlæggende forståelse fra det pædagogiske personale er, at barnets handlinger altid giver mening for barnet. Når begge børn mødes som beskrevet af de voksne styrkes tilknytningen, og barnet får erfaring med, at egne oplevelser har en gyldighed. Børnenes selvværd og gåpåmod styrkes, og de føler sig ikke ekskluderet af fællesskabet.

Den brede læring:

I beskrivelsen fra vuggestuen er en tur ud af huset med en lille børnegruppe, som er valgt ud fra relationer og udvikling, med til at styrke fællesskabet. Det giver samtidig mulighed for at have en fælles oplevelse at vende tilbage til over tid, hvilket styrker barnets sproglige og kommunikative kompetencer. Temaet Krop, sanser og bevægelse samt Natur, udeliv og science er også i spil. Børnene får erfaring med ujævnt underlag, og de oplever naturen.

I beskrivelsen fra børnehaven styrkes børnenes sociale udvikling og forståelse for hinandens forskeligheder. De erfarer, at det er ok at have det på forskellige måder, at det hjælper at hjælpe, og at de voksne guider og er tålmodige.

Børn kan i løbet af en dag befinde sig i en såkaldt situationsbestemt udsat position, ligesom pigen Viola. Det er vores opgave at tilrettelægge det pædagogiske læringsmiljø således, at det enkelte barn oplever sig som en del af fællesskabet, med sin egen værdi. I dette eksempel, justeres frokosten løbende efter pigens nærmeste udviklingszone, og hun ender med at kunne selv og deltage i fællesskabet omkring frokosten uden at blive sat ud af fællesskabet

Social udvikling

Pædagogiske mål for temaet:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

- Beskriv hvordan temaet social udvikling omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet social udvikling ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for social udvikling.

Dette tema forsøges belyses ved at tage udgangspunkt i samme praksiseksempler som beskrevet ovenfor under temaet `Alsided personlig udvikling`.

Praksiseksemplerne fra både vuggestuen og børnehaven understøtter alle de implicerede børns sociale udvikling.

De oplever voksne, som udviser empati og forståelse, og får hermed en erfaring med udviklingsstøttende relationer. Børnene oplever at være en del af fællesskaber, som de kan bidrage værdifuldt til. Her sker det ved, at Victor får at vide at "Vi mangler dig". Og ved at Viola oplever, at `selvom jeg deltager i frokosten på en anden måde end mine kammerater, så er jeg ikke forkert, og tempoet for min deltagelse justeres efter hvor klar jeg er`. I det børnene oplever at blive set og forstået i den konkrete situation, bidrager det til at styrke deres egen mentaliseringssevne – det at kende sine egne følelser og behov og kunne genkende dem hos andre.

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

- Beskriv hvordan temaet kommunikation og sprog omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet kommunikation og sprog ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for kommunikation og sprog.

Børnehave: *Samtale om video om vandets kredsløb.*

En voksen og seks børn på 5 år sidder sammen og ser en film om vandets kredsløb. Der er mange nye ord som vanddamp, fordampning, nedbør, kondensering etc. Efter filmen talte vi om ordenes betydning og gentog dem højt for hinanden. Bagefter så vi filmen igen, stoppede når vi hørte nogle af de nye ord og huskede hinanden på hvad det betød.

Vi vendte tilbage til filmen blev de næste fem dage, og holdt pause hver gang et af de nye ord dukkede op.

Noget tid efter regnede det, og de store børn, som havde været med i forløbet, talte sammen om regnen og brugte nogle af de nye ord og begreber, som de sammen havde lært.

Vuggestue: *Billedlotteri*

En voksen og to vuggestuebørn på 1,6 år. De spiller billedlotteri og taler om hvad tingene på billederne hedder. Den voksne starter med at beskrive ordet:

V: Der er to af dem. Man kan tage dem på fødderne, når man skal ud. Et af børnene peger på billedet med sko.

V: Ja, det det er sko, det er rigtigt. Spillet fortsætter.

Da vi er færdige med spillet, siger den voksne:

Michael, jeg vil gerne have, at du lægger billedet af grisen tilbage i kassen.

Børnene lægger efter tur billederne tilbage i kassen og får således ordene gentaget endnu en gang.

Bagefter trænger børnene til at røre sig, og de leger "finde ting-leg".

V: Sisse, kan du vise mig hvor der er en bamse? Jacob, kan du vise mig hvor der er en dukke?

Børnene får nu mulighed for at røre sig ved at springe rundt på stuen og udpege ting.

Legen med navneord gentages flere gange over tid, med det fokus og mål, at flytte børnene fra passive sprogbrugere, så de ikke bare kender ordenes betydning, til aktive sprogbrugere så de kan anvende dem i den rette kontekst i kommunikation med hinanden.

Legene varieres og justeres efter børnenes alder og sproglige kunnen.

Den brede læring:

I ovenstående eksempler styrkes børnefællesskabet, da de sammen med en voksen har et fælles tredje, her opdagelsen af nye ord og begreber. Børnenes dannelse styrkes, de er medskabere af egen læring og får styrket den via leg og nysgerrighed faciliteret af den voksne.

Der er flere temaer i spil samtidig. I børnehaveeksemplet er det bl.a. Natur, udeliv og science, med særligt fokus på science-delen. Børn og voksen har sammen en undersøgende tilgang til hvad vandets kredsløb er. Det ses hvordan børnene går fra en konkret forståelse af hvad regn er, til at kunne tale mere abstrakt om det. Temaet Social udvikling understøttes ved, at børnehavebørnene oplever et ligeværdigt fællesskab, hvor de sammen går på opdagelse.

I vuggestueeksemplet understøttes ligeledes den sociale udvikling, da børnene lærer at vente på tur og samarbejder om at lægge billederne i kassen. Legen udvikler sig så også kroppen kommer i løb, hermed understøttes temaet Krop, sanser og bevægelse – børnene erfarer læring gennem stillesiddende aktivitet og den samme læring når kroppen er i bevægelse. Herved styrkes de forskellige måder at erfare og lære på. Det bevirker, at det barn, som eventuelt ikke lader sig "fange af" aktiviteten i første omgang, oplever sig som en del af den alligevel fordi der justeres i hvordan læringen kan foregå. Herved understøttes temaet Alsidig personlig udvikling.

Begge eksempler viser, at vi voksne er sproglige rollemodeller. Vi er ansvarlige for at udvide børnenes forståelse af verden ved at introducere nye begreber og ord, og gå på opdagelse sammen med børnene når de viser nysgerrighed for noget nyt.

Vi arbejder aldrig ikke sprogunderstøttende! Hver gang vi interagerer med et barn, er det sprogunderstøttende. Vi italesætter handlinger, følelser, intentioner, begreber, fælles opmærksomhed, oplevelser. Derudover har vi i det daglige pædagogiske arbejde rutiner, som er sprogunderstøttende, som fx morgensamling, rim og remser, dialogisk læsning, almindelig dialog over frokost eller en samtale på sandkassen, ved historiefortælling etc.

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

- Beskriv hvordan temaet krop, sanser og bevægelse omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet krop, sanser og bevægelse ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for krop, sanser og bevægelse.

Vuggestuen: Leg på madrassen

En voksen og tre børn i alderen 2,1 år.

Jeg ligger på gulvet, halvt oppe på madrassen. På madrassen sidder Henriette (2,0 år), hun rækker ud til mig med hånden. Jeg strækker mig så meget jeg kan, og siger:

Jeg kan ikke nå dig: Hun strækker sig så meget hun kan og smiler. Cecilie (2,1 år) kommer og lægger sig på madrassen, strækker sig og prøver at nå mig. Det bliver til en leg, hvor begge piger på eget initiativ stiller sig op ad væggen, jeg prøver at nå dem og siger ”Uuuh, jeg kan ikke nå dig, og så løber de hen og kaster sig ned foran mig og jeg kilder dem og siger ”Nu har jeg dig”.

Der kommer to andre børn til, Sigurd (2,1) og Henrik (2,1). Legen bliver lidt for kaotisk, og børnene er ved at ramle ind i hinanden. Jeg guider dem ved at bede dem stille sig op ad væggen ved siden af hinanden. Så lægger jeg mig ned og kigger Sigurd i øjnene, strækker mig og siger ”Uuuh, jeg kan ikke nå dig”. Sigurd kommer løbende og kaster sig ned foran mig og bliver kildet. Han griner højt og gør klar til at tage en tur til ved at stille sig ned til væggen. I mens er de andre børn ved at løbe afsted samtidig – de tripper og kigger intenst på mig og er lige ved at løbe. Jeg guider dem ved at tage hånden op og sige, at de skal ente ved væggen alle sammen. Så kigger jeg Henrik i øjnene, strækker mig og siger Uuuh, jeg kan ikke nå dig. Han hviner og løber hen og kaster sig ned foran mig og bliver kildet. Han rejser sig igen på eget initiativ, stiller sig hen i rækken, og jeg kigger Henriette i øjnene som tegn til, at det er hendes tur imens jeg siger, at de andre skal vente til det er deres tur.

Henriette tripper og løber afsted og kaster sig ned, og sådan gentager legen sig til den stille og roligt ebber ud ved, at de går fra en efter en.

Den brede læring:

Den rammesatte, men samtidig spontan opståede leg mellem børn og voksne bidrager til børns oplevelse af et læringsmiljø som er funderet på villegthed, glæde og begejstring. Børnene samles om noget fælles, nemlig den samme oplevelse af spændthed og forløsning. De oplever fællesskab ved at hjælpe hinanden med at huske hvis tur det er. Barnet i udsat position kan indlemmes i legen på lige fod med de andre deltagere. Temaerne Alsidig personlig udvikling samt Social udvikling understøttes i dette eksempel ved. Desuden er legen mellem børn og voksne i fokus. Den voksne går foran ved at rammesætte og skaber derved et fællesskab mellem børnene – de mødes på samme vilkår i legen.

Børnehaven: Cykelbanen.

Cykelbanen på vores gårdsplads bruges jævnligt, både med en stor gruppe børn og med mindre grupper børn. Det er altid planlagt i forvejen hvilke børn der skal have (løbe)cykel og hjelm med, og meldes ud til forældre i god tid.

Den brede læring:

Børnenes sanser stimuleres på forskellig vis – der øves balance, som understøtter den vestibulære sans. Rumsansen stimuleres ved at børnene skal have blik for hvor de er i forhold til hinanden på banen, hvor på banen der skal stoppes etc. Gennem kropslige erfaringer undersøger og opdager børnene hvem de er, hvad de kan, hvad de næsten kan og hvad de skal øve sig i. Den sociale udvikling styrkes ved at blive opmærksom på, at andre kan have det på en anden end en selv – at udvise empati og tålmodighed når der skal ventes. Den alsidige personlige udvikling understøttes når barnet oplever, at der sker en udvikling i kompetencer og mestringsevne, som giver tillid til at kunne håndtere udfordringer og modgang.

Kultur, æstetik og fællesskab:

Vi vil gerne arbejde hen i mod at storgruppebørnene kan cykle uden støtteben inden de starter i mini-SFO. Målet er at cykle sammen til vikingelandsbyen, som er en tur på 3 km. Dagen vil blive afsluttet med et diplom.

Når vi oplever, at børnene har fået større tillid til deres balance og mestring, vil vi opfordre forældre til at hjælpe deres børn i overgangen til at cykle uden støttehjul.

I processen vil vi tage børn på løbecykler med på cykelbanen og lave lege, hvor de skal øve at slippe med fødderne. Når det lykkes, vil vi tale med de pågældende forældre om at medbringe tohjulet cykel.

Vuggestuen bruger cykelbanen med de trehjulede motorcykler, og bliver derved bekendt med banen og dens "udfordringer". Samtidig kan de komme ud og agere forgængere for børnehavebørnene, og på den måde blive fortrolige med trafikreglerne.

Vi evaluerer på ovenstående inden storgruppen skal i mini-SFO.

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for temaet:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundenhed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

- Beskriv hvordan temaet natur, udeliv og science omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet natur, udeliv og science ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for natur, udeliv og science.

Vuggestuen: Plantekasse

En voksen sidder med et Oscar (2,5 år) ved plantekasserne på legepladsen. De har begge en vandkande.

V: Vi skal have vandet radiserne og salaten og majsene (peger og viser). Oscar gentager: Og majsene. Og majsene siger den voksne.

Oscar tager vandkanden og begynder at vande. Han stopper og kigger på den voksne. Hun kigger på ham, nikker og siger: Mere. De skal have rigtig meget vand. Oscar hælder videre. Han løfter vandkanden, kigger hen mod en anden voksen og siger Se, vand. Bøjer sig ned og vander videre.

V: Det er så fint. Kan du også vande den der er ved siden af. Oscar vender sig og kigger på hende. Den voksne peger på hvad det er han skal vande, og han vander igen.

Ester (2,4 år) og Anton (2,8 år) kommer til. Ester tager en vandkande og begynder også at vande. Oscar og Ester kigger på hinanden, og vander videre. Anton henter en spand i legehuset. Den voksne siger til ham, at lige om lidt er de to andre færdige med at vande, og så er det hans tur. Anton venter sammen med den voksne.

Børnehave: *Samtale om video om vandets kredsløb (praksisbeskrivelse fra temaet Kommunikation og sprog).*

En voksen og seks børn på 5 år sidder sammen og ser en film om vandets kredsløb. Der er mange nye ord som vanddamp, fordampning, nedbør, kondensering etc. Efter filmen talte vi

om ordenes betydning og gentog dem højt for hinanden. Bagefter så vi filmen igen, stoppede når vi hørte nogle af de nye ord og huskede hinanden på hvad det betød.

Vi vendte tilbage til filmen blev de næste fem dage, og holdt pause hver gang et af de nye ord dukkede op.

Noget tid efter regnede det, og de store børn, som havde været med i forløbet, talte sammen om regnen og brugte nogle af de nye ord og begreber, som de sammen havde lært.

Den brede læring:

Vuggestuebørnene får i plantekasseprojektet kendskab til hvordan bestemte grøntsager kommer fra "jord til bord" og følge den proces. En del af projektet er også at kigge efter hvilke insekter der kan findes i jorden og tale om dem, måske er der nogen som er genkendelige, måske dukker der nye op. Børnene får særligt kendskab til natur-delen i Natur, udeliv og science, da de bl.a. ser hvordan deres vanding af grøntsagerne påvirker væksten.

I praksiseksemplet er det samspillet mellem den voksne og Oscar og de andre børn, som er i fokus. Oscar oplever, at han har en vigtig opgave. Han vil gerne vise den til de andre voksne. Da Ester kommer hen og vander, skabes et øjeblik, hvor de samarbejder om opgaven. De bliver bekræftet af den voksne. Deres sociale og alsidige personlige udvikling understøttes.

I eksemplet fra børnehaven er det særligt science-delen som er i fokus. Børnene får en udvidet forståelse for 'naturens lovmæssigheder' og kan anvende denne forståelse i andre sammenhænge hvor vand indgår. De får samtidig styrket deres fællesskab, og får en erfaring med en voksen som på ligeværdig vis undersøger nye fænomener.

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål for temaet:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

- Beskriv hvordan temaet kultur, æstetik og fællesskab omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet kultur, æstetik og fællesskab ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for kultur, æstetik og fællesskab.

I Børnehuset Mariehønen har vi en forælderdrevet forening Foreningen Mariehønen's Venner. Foreningen har i 2019 doneret teaterbilletter til børnehavebørnene samt en formiddag med to musikpædagoger til vuggestuebørnene.

Derudover har vi vores årlige traditioner som bl.a. inkluderer besøg i den lokale kirke, Lucia optag på det lokale plejehjem med deltagelse af de store børnehavebørn, den årlige tur til Eksperimentariet også for de store børnehavebørn samt vores årlige idrætsdag på tværs af Område Smørum's dagtilbud.

Når vi besøger plejehjemmet, får børnene blik for diversitet og ældre menneskers måde at leve på. De oplever desuden værdien i at bringe glæde og begejstring hos andre, som de ikke umiddelbart har en relation til.

De to årlige traditioner som Eksperimentariet og Idrætsdagen giver børnene mulighed for at opdage bekendtskaber og venner på tværs, og at de er en del af noget større.

Det har de seneste 6 mdr. været vanskeligt at understøtte dette tema fyldestgørende, da vi for nuværende er underlagt corona-retningslinier som sætter begrænsninger for hvad vi kan tilbyde af legetøj og materialer.

Det er dog et tema, som vi generelt skal være mere opmærksomme på at understøtte i det pædagogiske læringsmiljø, da det traditionelt set er et af de temaer, som kan virke mere abstrakt og dermed svært at pege ud i praksis.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet (udarbejdes områdevis)

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Område Smørum alle 10 børnehuse inddrager lokalsamfundet i det daglige pædagogiske arbejde.

Det betragtes som en vigtig og naturlig del af det dannende element i det pædagogiske arbejde - at barnet får et kendskab til kulturinstitutioner samt et større kendskab til det lokalsamfund, de er en del af.

Vores 10 børnehuse er placeret centralt i Smørum og relativ tæt på hinanden, dog med undtagelse af et enkelt hus, som ligger i en mindre landsby uden for Smørum.

Det betyder, at mange af husene gør brug af de samme tilbud som fx den lokale tennisklub, hvor frivillige tilbyder tennisundervisning til børnehavebørn.

I perioder samarbejdes der med den lokale ungdomsklub Springbrættet, som stiller deres gymnastiksal og –redskaber til rådighed.

Derudover er der ved juletid samarbejder med plejecentre, som fx Porsebakken, om at gå Luciaoptog ligesom de lokale kirker besøges.

Enkelte huse har i fællesskab eller hver for sig lånt den lokale spejderhytte, hvor de har mødtes hele dage hver uge med storgruppebørnene.

Biblioteket i Smørum Kulturhus har over en periode iværksat, at der kom højtlesere ud i husene og læste bøger højt for børnene. Derudover er det muligt at få leveret bogkasser, hvor bøgerne vælges ud fra et tema, som det enkelte børnehus måtte have fokus på, ligesom det er muligt at besøge biblioteket med en gruppe børn. Derudover deltager vi når biblioteket udbyder forskellige kulturelle tilbud, som fx visning af børnefilm og teater, ligesom de stiller udstillingsplads til rådighed for børnenes projekter.

Hvert år har Område Smørum tradition for at afholde en idrætsdag, hvor alle husene mødes på Balsmoseskolens idrætsbane. Hvert hus har ansvar for en aktivitet med beskrivelse af hvad opgaven går ud på.

Tanken med denne tradition er, at styrke sammenhængskraften i Område Smørum. Derudover får børnene en fornemmelse af at være en del af noget større, og måske møder én de kender fra svømning, fodbold, gymnastik etc.

I Område Smørum har vi ligeledes en tradition med, at alle kommende mini-SFO børn kommer en tur til Eksperimentariet. Her får børnene igen mulighed for at møde nogen de kender samt at blive bekendt med hvem de kan møde i mini-SFO'en få måneder efter.

Vi samarbejder med Smørumskole i forbindelse med overgangen fra dagtilbud til skole. For at sikre en tryk overgang for børnene, er der på nuværende tidspunkt ved at blive udarbejdet en kanon over sange og lege, som alle de kommende mini-SFO børn skal lære i deres børnehave, og som de kan lege videre når de starter i mini-SFO. Hvert barn vil desuden få en mappe hvor der skal sættes billeder ind af deres familie, hvor de skal tegne sig selv og svare på nogle spørgsmål om hvad de kan lide etc. Denne mappe følger med over i mini-SFO.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø (udarbejdes af den enkelte daginstitution)

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø integreres i det pædagogiske læringsmiljø?

Brug gerne praksisfortællinger.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv.

Dette punkt er ikke arbejdet med før COVID-19 indtraf. Siden marts har de æstetiske og fysiske børnemiljøer været begrænset pga. COVID-19 retningslinjer. Vi mangler at indsamle data som tager udgangspunkt i et børneperspektiv ift. børnenes oplevelser af et børnemiljø. Dette vil blive fulgt op på snarest og tilføjet.

Værktøjskasse

Du kan læse mere om **den styrkede pædagogiske læreplans** rammer og indhold her:

https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/7044%20EVA%20SPL%20Publikation_web_1.pdf

Du kan læse mere om **evaluerende pædagogisk praksis** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/evaluerende-paedagogisk-praksis>

Du kan læse mere om **redskab til selvevaluering** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/redskab-til-selvevaluering>

Du kan læse mere om **redskab til forankringsproces** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/redskab-til-forankringsproces>

Du kan læse mere om **forældresamarbejde** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/foraeldresamarbejde>

Du kan læse mere om **samspil og relationer i det pædagogiske læringsmiljø** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/samspil-og-relationer-i-det-paedagogiske-laeringsmiljo>